

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

گزارش

- گزارش مراسم تجلیل از سیدفرید قاسمی
- همایش خیام در دانشگاه صنعتی امیرکبیر
- گزارش جشن نخستین شمارهٔ سمرقند

تجلیل از سیدفرید قاسمی

گزارش مراسم همایش یک روزه نکوداشت
۲۵ سال خدمات مطبوعاتی و پژوهشی سیدفرید قاسمی

مراسم بزرگداشت و ارج نهادن به خدمات فرهنگی، مطبوعاتی و پژوهشی سیدفرید قاسمی در سرسرای مجتمع فرهنگی و هنری خرم‌آباد با حضور گروه کثیری از اқشار مردم لرستان، اعضای انجمن اهل قلم لرستان، خانه مطبوعات لرستان و نویسندگان، فرهنگیان و هنرمندان روز ۵ شنبه ۲۲ خرداد ماه برگزار شد. در این مراسم، خیر مقدم توسط ماشاءالله امان‌اللهی بهاروند قرائت شد. سپس ایرج کاظمی استاد دانشگاه و رئیس انجمن قلم لرستان ضمن سخنرانی کوتاهی از هیات رئیسه خواست در جایگاه قرار گیرند. پس از آن که آقایان محمد گلبن، ایرج کاظمی، سهیل محمودی و علی دهباشی در جای تعیین شده قرار گرفتند، کاظمی ضمن بر شمردن ارزش کارهای سیدفرید قاسمی از حافظه، فروتنی و سلوک و پیشگامی وی در زمینه لرستان‌شناسی در دو دهه اخیر یاد کرد و گفت مطبوعاتی‌ها سیدفرید قاسمی را به مناسبت خدماتی که به مطبوعات و تاریخ مطبوعات انجام داده می‌شناسد. اهل کتاب و نشر به واسطه تلاش‌ها و کوشش‌هایش در زمینه کتاب پژوهی و لرستانی‌ها به مناسبت خدمات بی‌مانند او به لرستان‌شناسی و لرستان پژوهی. سپس اداره کننده جلسه سید سیامک موسوی استاد دانشگاه و از هنرمندان لرستانی از آقای سهیل محمودی خواست که سخنرانی خود را ارائه کند. سهیل محمودی با توجه به محدودیت زمان به ذکر یکی دو نکته از خاطرات خودش پرداخت و گفت که سالهاست سیدفرید قاسمی را می‌شناسد و به همت و توانمندیش اعتقاد دارد.

مهندس گودرزی معاون استاندار لرستان و رئیس کمیسیون فرهنگ و هنر استان نیز بعد از سهیل محمودی در جایگاه قرار گرفت و ضمن برشمردن اهمیت کار فرهنگی و علمی سیدفرید قاسمی به ویژه در عرصه لرستان‌شناسی از او تجلیل کرد. سپس از محمد گلبن خواسته شد که سروده خود را قرائت کند. که این سروده مورد توجه حضار قرار گرفت. محمد گلبن ضمن ابراز خوشحالی از شرکت در چنین مراسمی سروده خود را قرائت کرد که می‌خوانید:

جز پاره‌های دل که نثار تو می‌کنم

چیزی نداشتم که نثارت کنم فرید

به دوست گرامیم یار روز غم‌ها و شادی‌ها محقق ارجمند جناب سیدفرید قاسمی

فریده

بر تو از ما سلام و بر تو درود	ای فرید ای عزیز باغ وجود
مسیوه خوب باغ انسانی	ای مهین‌زاده لرستانی
آرزومند شادی عالم	دست پرورده کتاب و قلم
یادگار نژاد ایرانی	مظهر پاکی و مسلمانی
ریشه نخل عمر تو در آب	ای گل باغ جان تو شاداب
رنگ داری زخویشتن چو عقیق	راه پیمای مقصد تسحقیق
هر زمان خوب و خوبتر باشی	شاد چون خنده سحرشایی
همه بادت به کام دل ایام	تا سحر خنده می‌زند هر بام
از دل و دیده تو زشتی دور	ای دل و دیده تو مخزن نور
بر مراد دلت زمانت باد	شاد سرو نهال جانت باد
سر زسودای گر متاب و میبچ	باد بخت بلند چون دهلیج
رهبر و مکتب شکیبایی	ای فرید ای نهال دانایی
مایه از اصل خود به تن داری	هر چه داری زخویشتن داری
دیدگان تو رنگ خواب نداشت	بهر دانش دل تو تاب نداشت
دلت پر خون چهره گلگون بود	خندهات بر لب و دلت خون بود
کرده در کوی مردمی منزل	یک جهان درد ریخته در دل
خوانده بس خواننده‌های ناسفته	رازها با سر قلم گفته
تا در لطف بر تو سازد باز	هر شب با خدای راز و نیاز
تا تسلاي قلب ریش کنی	رازها با خدای خویش کنی

● سهیل محمودی - محمد گلبن و علی دهباشی

بخشدت هر چه دل بدو بندی
بر سر بام تو نماز کند
از تو آزادگی نشانه بود
عاشق خاک پاک ایرانی
نه لرستان تمام ایرانی
عاشقی این چنین نه آسان است
دیدم عاشق چو این ندیدم من
نه در اندوه دوش یا حال است
نه دگر باغ و پُست و دُر خواهد
گاه دانای راز در هر کار
تو به لر شاد و لر به تو خُرسند
تا زاحوال لر خبر گردی
اینت راه درست این ایمان
یادی از زندگان و مرده لر
هست در خاطرت زما بهتر

از خدا خواهم و خداوندی
بخت هر جا که بال باز کند
هر که را میل آب و دانه بود
رهرو راه پاک یزدانی
دوستدار همه لرستانی
دل تو عاشق لرستان است
عاشقی این چنین ندیدم من
نه در اندیشه زر و مال است
هر چه خواهد برای لر خواهد
که مُحقق گهی جریده نگار
بسته تاریخ لر به تو پیوند
که جریده نگار لر گردی
بسته با کاغذ و قلم پیمان
یاد پیران سالخورده لر
یاد دهلیج و قلّه‌های دگر

دل به دریا زنی که دُر جویی
پیشهات هست کار و خامه زدن
منزلت جز کتابخانه نبود
هر کجا خطی از لرستان است
همتت همت بزرگان است
پیش تو باغ و دشت یکسان است
هیچ چیزی تو را رضا نکند
گرچه بر قوم لر جفا کردند
موزه‌ها پر ز صنعت لرهاست
هیچ موزه به هیچ اُستان نیست
گه نویسی کتاب در هر باب
آن همه چامه از سر خامه
زندگی نوی لرستان یافت
کردی آغاز لُرشناسی را
قوم لر را ز نو نشان دادی
از تو فرهنگ لُر قوام گرفت
کس به اندازه تو کار نکرد
جمله گفتند و تو عمل کردی
دیگران کار بهر لُر کردند
کارشان کار بود کار نبود
هیچ کس را به ره محک نزدی
بهر تو زر چو خاک راه بود
همه ایران تو را لرستان است
گر بدنبال سیم و زر بودی
کس ندانست قدر خدمت تو
غیر تو کس نکرد یاری تو
ای رفیق عزیز و همدم من
خواهم از حق که شادمان مانی
بسر نگردی ز راه رفته خویش

تا مگر گوهری ز لُر جویی
چنگ در تار و پود نامه زدن
جز کُتب خانهات که خانه نبود
به کف آری اگر نه آسان است
هر خطتت مایه ورز ایمان است
همه جا بهر تو لرستان است
هیچت از قوم لر جدا نکند
این سیه نامه‌گان خطا کردند
که گرانتر ز گوهر و دُر هاست
که پر از مفرغ لرستان نیست
داستانها که هست خود نایاب
ریسختی در درون بس نامه
آبرو از خط تو استان یافت
درس دادی فهیم و ناشی را
جلوه‌ای نو به دودمان دادی
قوم لُر از تو باز نام گرفت
چون تو کس فکر آن دیار نکرد
نزدی یاد و نز حمل کردی
صفحه‌های زیاد پُر کردند
گرچه جز کارشان شعار نبود
در ره خود به کس کلک نزدی
«گلبن» این نکته را گواه بود
لُر و خاکش تمام ایران است
از همه پیش و پیشتر بودی
یا به لُر گوهر محبت تو
همه دیدیم پایداری تو
یار روز خوشی و هم غم من
تا که هستی به جان جوان مانی
سود بخشی ز جمله کشته خویش

● هیأت رئیسه مراسم نگرداشت سیدفرید قاسمی

هر زمان کار نو کنی آغاز	زیمن ره رفته برنگردی باز
آن که همراه توست سایه توست	جز توکل که دست مایه توست
مهربان با من و همه دل تو	ای سرای امید منزل تو
بد نکرده به خلق و بد دیده	ای به گرد بدی نگر دیده
بی تزلزل امید و ایمانت	جاودان راه و شادمان جانت

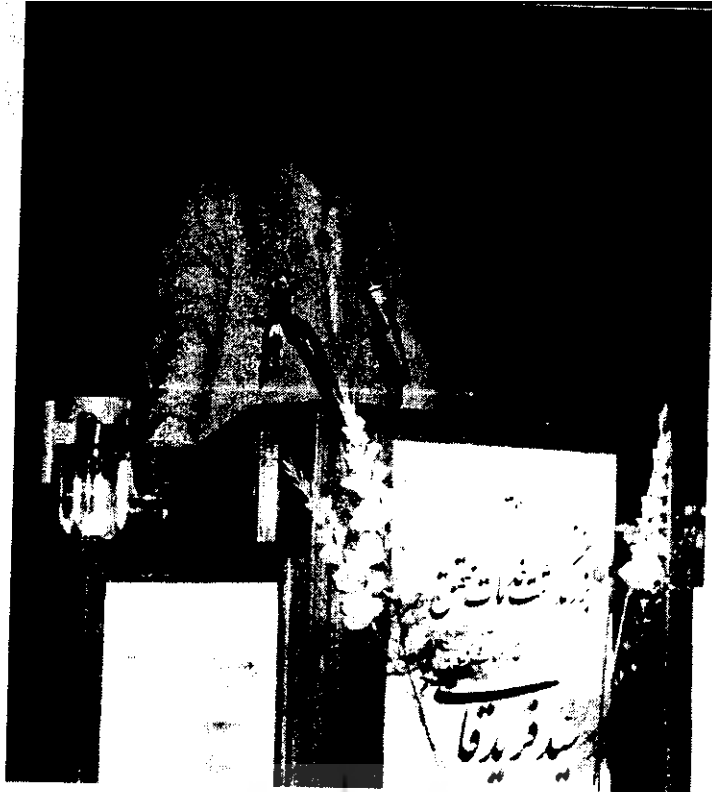
آنگاه حجت الاسلام دکتر حمید عیدی استاد دانشگاه در جایگاه قرار گرفت و ضمن سخنرانی مبسوطی گفت که سیدفرید قاسمی را از کودکی می شناخته و دیده است که از نوجوانی در جوش و خروش بوده و همتی در کارهای فرهنگی داشته است. سپس محمد هوشنگ بیرانوند مسئول خانه مطبوعات لرستان به ایراد سخنرانی پرداخت و درباره مطالعات، پژوهش ها و فعالیت های مطبوعاتی سیدفرید قاسمی در دوران نوجوانی سخن گفت. وی خاطر نشان ساخت که قاسمی بدون استفاده از امکانات در خانه اش بنیاد لرستان شناسی را بر پا کرد و کوشش های پرثمری در این زمینه به انجام رساند. در بخش دیگری از این مراسم فیلم «فردی که زیاد می دانست» ساخته سیدسیامک موسوی که بررسی زندگی و آثار و اظهار نظرها درباره سیدفرید قاسمی است پخش شد که مورد استقبال حضار قرار گرفت. سیدسیامک موسوی علاوه بر کارگردانی، تدوینگر این فیلم نیز بوده است و از دوست دقیقه فیلمی که تهیه کرده ۲۵ دقیقه را برای نمایش انتخاب کرد.

در این فیلم علاوه بر اظهار نظر چند تن از شخصیت‌های فرهنگی درباره آثار و زندگی قاسمی دقایقی نیز سیدفرید قاسمی سخن گفته است که بسیار پُر احساس و دلنشین بوده و بیننده را تحت تأثیر قرار می‌داد. پس از نمایش فیلم از حضار پذیرایی به عمل آمد و بازدید از نمایشگاه عکس تحت عنوان «بام‌های گلی» که گردآوری سیدمحمد طاهریان است انجام شد. مجموعه عکس‌های گردآوری شده در این نمایشگاه به تعبیری تاریخ تصویری لرستان است. گردآورنده به پاس تلاش‌های سیدفرید قاسمی در عرصه‌ی لرستان‌شناسی این مجموعه را به وی تقدیم کرد. در کنار این نمایشگاه، انتشارات افلاک به مدیریت محمداحمدی جایگاهی برای عرضه کتابهای انتشارات افلاک تعیین کرده بود که به مناسبت بزرگداشت سیدفرید قاسمی یک دوره از آثار منتشره خود را به رایگان در اختیار حضار قرار می‌داد. در فاصله پذیرایی تا آغاز بخش دوم مراسم، عسگری عالم قطعه‌ای طنزگونه تحت عنوان «اندر احوالات سیدفرید...!» قرائت کرد که مورد توجه واقع شد. سپس سیدفرید قاسمی به جایگاه فراخوانده شد و طی سخنانی ضمن تشکر از انجمن اهل قلم خرم‌آباد، اصحاب مطبوعات، و نهادهای فرهنگی و هنری لرستان مطالبی را بیان کرد که می‌خوانید:

خدایا به شکران انعام تو	گشودم سرنامه با نام تو
خدایا تو دانی نهان مرا	به دل آشنا کن زبان مرا
زبانم زآلودگی پاک کن	روانم زیباکی طربناک کن
دل افروز کن شمع وجدان من	که تاره به نیکی برد جان من
زبانم به الهام خود باز کن	زبان و دلم را هم آواز کن

عرض سلام و احترام دارم خدمت حضار گرامی، سروران ارجمند، استادان و معلمانم، همشهریان و همولایتی‌های بزرگوaram، دوستان گرانقدرم به ویژه گرامیانی که قدم رنجه فرمودند و از تهران و شهرهای دیگر در این مجلس شرکت فرموده‌اند. سپاسگزار همه این عزیزان هستم. از برنامه‌ریزان، برگزارکنندگان و گردانندگان این مجلس، فرهیختگان اهل قلم، اصحاب مطبوعات و اطلاع‌رسانی و مسؤولان محترم تشکر و امتنان دارم که این خدمتگزار را این چنین مورد مهر و لطف خود قرار دادند. به نارسایی بیانم واقفم چه واژه‌ای را بر زبان بیاورم که بتواند اندکی از محبت بسیار شما عزیزان را پاسخگو باشد. از آفریننده هستی عزت و سربلندی، طول عمر و عافیت کامل همه شما میهمانان و میزبانان را خواستارم

زدوستان که چنین طرفه انجمن کردند	پی نوازش من بنده امتنان دارم
سپاس دارم از این برگزیده مهمانان	همان سپاس که از مهر میزبان دارم
بزرگوar ادب پروران و استادان	که پاس منت هر یک یکان یکان دارم

● سید فرید قاسمی از حضار تشکر کرد.

زخاک مقدمشان توتیای دیده کنم
 که کاخ رفعتشان رخ بر آستان دارم
 در این مقام ز صاحب‌دلان اهل ادب
 ادب نباشد اگر راز دل نهران دارم
 تصورم این بود که در این مجلس بیشتر به لرستان‌شناسی پرداخته خواهد شد و محور
 خطابه‌ها لرستان خواهد بود، اما این چنین نشد تا جایی که به یاد مراسمی افتادم که در بهار سال
 گذشته و پیش از فوت زنده یاد خسرو شاهانی برگزار شد. دوستان هر یک دربارهٔ صفات و
 کمالات مرحوم شاهانی سخن گفتند. نوبت که به شاهانی رسید با لهجه شیرین مشهدی گفت:
 «اول آقایان سخنرانان بگویند اینها که گفتید: مویوم». حالا این کمترین نیز می‌پرسم «این منم»؟
 این فرمایشها دربارهٔ بنده بود...

باز یاران گوهر تحسین نثارم می‌کنند
 من نیم شایان تحسین شرمسارم می‌کنند
 ممنوم از شما، ذره‌پروری فرمودید، سپاسگزار شما هستم. سخنان شما موجب تعهد
 مضاعفی شده که امیدوارم شانه‌های نحیف و ضعیفم از عهده برآید و بتوانم که به کوششهایم در
 راهی که در پیش گرفته‌ام ادامه دهم و شاگرد خوبی برای فرهنگ کشورم باشم. از این دندان و از
 عمق جان عرض می‌کنم که هیچ مرتبتی برای کارهایم قائل نیستم. اگر برای مطبوعات و کتاب
 قلم زده‌ام برای گسترش ادبیات رشته‌ام گام برداشته‌ام. اگر دربارهٔ لرستان و خرم‌آباد چیزی
 نوشته‌ام به وظیفه‌ام عمل کرده‌ام. چون الفبا را در دبستانهای این شهر آموخته‌ام و امدار معلمان،

● دکتر فتح‌الله شفیع‌زاده هدیه‌ای به سیدفرید قاسمی اهدا می‌کند

میزبانان این مجلس اُنسِ قدردانی کنم. امید دارم که باشند جملگی شاد/ همه اهل دیارم خرم آباد. پس از سخنرانی سیدفرید قاسمی، لوح سپاس و هدایایی از سوی سازمان میراث فرهنگی، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، انجمن قلم لرستان، خانه مطبوعات، خرم‌آبادی‌های مقیم تهران، انتشارات افلاک و چاپخانه امیرکبیر، روزنامه رشید، انتشارات پیغام و چاپخانه دانش، دکتر فتح‌الله شفیع‌زاده، مهندس نصرت‌الله والیزاده و محمدحسین آریالرستانی به ایشان تقدیم شد. بخش پایانی این همایش به برگزاری موسیقی اختصاص یافت که در آن هنرمندان: فرج‌الله علی‌پور، محمد میرزاوندی و رضا سقایی قطعاتی را اجرا کردند که با همراه پرویز زنگنه، جعفر نظری و محمد کریمی بود.

این مراسم تا ساعتی بعد از پایان در محوطه محل مراسم با ابراز احساسات حضار نسبت به سیدفرید قاسمی ادامه یافت.

دو نکته در این مراسم بسیار جلب توجه می‌کرد. نخست تنوع فکری و گرایشهای متنوع شرکت‌کنندگان اعم از نویسندگان، فرهنگیان، هنرمندان، دانشگاهیان و گروه‌های گوناگون مردم که همگی با شور و علاقه و در زمره دوستان سیدفرید قاسمی از راه‌های دور و نزدیک خود را به این مراسم رسانده بودند و نکته دوم نیز ارائه مقاله به این همایش بود. هیأت امنای اهل قلم با همکاری خانه مطبوعات کمتر از یک ماه پیش از برگزاری مراسم با انتشار فراخوان از صاحبان

دبیران و استادان بزرگوار فرهنگ این دیارم. میهن دوستی و زادگاه دوستی از آموزه‌های دینی ماست. هر کسی به رهنمودهای پیامبر عظیم الشان توجه کند عشق ایشان را به زادگاهش درمی‌یابد تا جایی که قلعه پارس‌گویان تاریخ معاصر ایران به فرموده‌های پیامبر ما درباره وطن دوستی استناد می‌کند و کسانی را که مهر وطن را در دل ندارند کافر می‌نامد و بی تفاوتی نسبت به آن را کفر می‌داند. خدا را شکر گزارم که با باور ایران دوستی به قدر وسع کوشیده‌ام و وقت خود را به بطالت نگذارنده‌ام. اگر نوشته‌های ناچیزی درباره زادگاهم به قلم آورده‌ام این را وظیفه خود دانسته و می‌دانم و امیدوارم زمینه‌ای فراهم شود که بتوانم صرفاً از راه نوشتن و نشر گوشه‌هایی از دینی را که برگردن دارم، ادا کنم.

نمی‌خواهم بیش از این مصدع اوقات شریف شما بزرگواران شوم، حقیقت این است که علاقه‌مندم این جلسه برای لرستان پژوهی منشاء اثر و ثمر باشد، از این رو موقع را مغتنم شمرده، چند پیشنهاد را فهرست وار عرض می‌کنم و تفصیل آن، جهت پیگیری تقدیم انجمن اهل قلم خواهد شد.

۱. به منظور ساماندهی امور لرستان‌شناسی در بخشهای دولتی و خصوصی ضرورت دارد که شورای مشورتی لرستان‌شناسی مرکب از مسؤولان دستگاه‌های ذیربط و شماری از لرستان‌پژوهان تشکیل شود و دبیرخانه دائمی شورای مشورتی لرستان‌شناسی در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و یا بنیاد ایران‌شناسی تأسیس گردد.

۲. برای تشویق لرستان‌پژوهان به ویژه جوانان این عرصه، همه ساله در ایام هفته کتاب جشنواره کتاب سال لرستان‌شناسی برپا شود.

۳. انتشار فصلنامه شقایق و به دنبال آن فصلنامه لرستان‌پژوهی نشان داد که شمار بسیاری از لرستانی‌ها می‌توانند در عرصه تحقیق، تألیف و ترجمه فعال باشند. انتشار این دو مجله گامی در جهت خودباوری هر چه بیشتر این عزیزان بود. نشر یافته نو این بار را تا حدودی از دوشم برداشت اما نمی‌دانم چرا این گرامی نامه انتشار منظم ندارد. پیشنهاد این است متحول شود و با توجه به حجم مطالب منتشر نشده و در دست انجام در سازمانش بازنگری به عمل آید و انتشارش منظم شود.

۴. با لطف و یاری خداوند برای گسترش مباحث لرستان‌شناسی تا جایی که توان و دسترسی داشته‌ام آثار درباره لرستان را به دلایل مختلف و از جمله به سه منظور اساسی گردآوری کرده‌ام. نخست تأسیس کتابخانه تخصصی لرستان‌شناسی، دوم یاری پژوهشگران و دانشجویان برای تحقیقاتشان و سوم انتشار دانشنامه لرستان که اکنون زمینه تدوین آن فراهم آمده است. از همه مسؤولان و صاحب نظران می‌خواهم برای تأسیس کتابخانه لرستان‌شناسی و انتشار دانشنامه لرستان همکاری کنند. در پایان بار دیگر بر خود وظیفه می‌دانم که از میهمانان و

قلم و اندیشه دعوت کرده بود که به «وجوه احوال و آثار» سیدفرید قاسمی با محورهای «۱. بررسی وجوه مختلف مجلدات خرم‌آبادشناسی؛ ۲. کتاب‌شناسی توضیحی لرستان راهگشای لرستان‌پژوهان؛ ۳. بررسی کمی و کیفی تاریخ‌نگاری روزنامه‌نگاری در ایران؛ ۴. مفرغ لرستان، لرستان‌نامه و کتاب لرستان و بررسی مقالات مندرج در آن؛ ۵. مجله‌های لرستان‌شناسی: فصلنامه شقایق و فصلنامه لرستان‌پژوهی؛ ۶. کتاب تاریخ خرم‌آباد و منابع تحقیقی آن» بپردازند. به علت آن که مقاله‌های ارائه شده به این همایش پرشمار بودند، هیأت امنای اهل قلم لرستان با توجه به کمبود وقت حین برگزاری مراسم اعلام کردند که مجموعه این مقاله‌ها را به صورت کتاب انتشار خواهند داد.

گیتاشناسی مفتشر کرده است:

- اطلس شهرستان شمیران (رودبار قصران، لواسان، شمیران) / علی‌اکبر محمودیان / ۱۲۳ / ۴۵۰۰ تومان
 - اطلس راه‌های ایران / سعید بختیاری / ۲۶۳ / ۳۵۰۰ تومان.
 - اطلس گردشگری و زیارتی مشهد مقدس / سعید بختیاری / ۱۶۱۹۳۰ / ۱۵۰۰ تومان.
 - اندیشه‌های نو در فلسفه‌ی جغرافیا / دکتر حسین شکوئی / ۳۵۵ / ۱۸۰۰ تومان
 - گیتاشناسی ایران ۱ (کوه‌ها و کوهنامه ایران) / مهندس عباس جعفری / ۶۴۰ / ۴۰۰۰ تومان.
 - گیتاشناسی ایران ۲ (رودها و رودنامه ایران) / مهندس عباس جعفری / ۵۲۴ / ۴۰۰۰ تومان.
 - گیتاشناسی ایران ۳ (دایرة‌المعارف جغرافیایی ایران) / مهندس عباس جعفری / ۱۳۹۲ / ۷۵۰۰ تومان.
 - گیتاشناسی نوین کشورها / مهندس عباس جعفری / ۵۸۶ / ۱۴۵۰۰ تومان.
- ساعت کار روزانه موسسه گیتاشناسی: شنبه تا چهارشنبه ۸ تا ۱۸ یکسره پنجشنبه ۸ تا ۱۳
تهران — خیابان انقلاب اسلامی، چهارراه ولی‌عصر، جنب پارک دانشجو، خیابان رازی، خیابان
استاد شهریار، شماره ۱۵، کدپستی: ۱۱۳۳۷۳۴۶۱۱، صندوق پستی: ۳۴۴۱ — ۱۴۱۵۵
تلفن: ۶۷۰۳۴۶۰، ۶۷۰۳۲۲۱، ۶۷۰۹۳۳۵ و ۶۷۰۱۳۶۰۳، نمابر: ۶۷۰۵۷۸۲